

ΓΑΛΛΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ FRANÇOIS DE NION

ΤΟ ΣΤΟΙΧΕΙΩΜΕΝΟ ΔΩΜΑΤΙΟ

ΡΙΣΚΟΜΑΣΤΕ πειά στο τέλος της τραγικής και θλιβεράς εκείνης επισκέψεώς μας στο άσυλο των φρενοβλαβών, όταν Ξαφνα ή ματιά μου τραβήχτηκε αθέλα της απ' τ'α παράξενα κινήματα ενός τρελλού, καθισμένου σε μι' αγκαλιά του διαδρόμου...

Ο δυστυχής αυτός ήταν ντυμένος κανονικά και μετρημένα, και τίποτε το αλλόκοτο επάνω του, είτε στα μάτια του, είτε στο πρόσωπό του, δεν φάνερον ότι ήταν τρελλός. Μόνο που χειρονομούσε διαρκώς, σαν να μάζωνε βόλους, τους οποίους τούφριχνε κάποιους άρατους συγχρότως και, μαζευόντάς τους, δέ, κοιτούσε συγχρότως και τ'α χείλη του μηχανικά, σαν να τους μετρούσε χαμηλόφωνα...

Παρατήρησα επίσης ότι ο άτυχος αυτός τρελλός, χειρονομούσε Ξε φορές στη σειρά. Κι' όταν τ'α χείλη του ψιθύριζαν τον αριθμό 6, τότε έκανε μι' τελευταία χειρονομία, σαν να πετούσε με δύναμη μπροστά του τους φανταστικούς βόλους, και ξανάρχιζε πάλι τ'α ίδια.

Εδειξα τον τρελλό αυτόν με άπορία στον συνοδό μου γιατρό του φρενοκομείου, κι' εκείνος, αφού μου χαμογέλασε με σημασία, μου έλεγε:

— Τ'α ίδια και σεις, όπως και τόσο άλλοι... Όλους σας ο δυστυχής αυτός σ'ας έκανε ξεχωριστή εντύπωση, μά έχετε μεγάλο δικμο... Ή περιπτώσις του είνε αλλόκοτη, ή δέ ιστορία του θλιβερά, εξωφρενική... Θα σ'ας τή διηγηθώ κατάν...

Τοσά, σοκολάτα και καφές μ'ας περίμενε, μετά τή λυπητερή αυτή επίσκεψή μας, στο ιδιαίτερο γραφείο του γιατρού. Μαζεμένοι εκεί μέσα, πίνουμε με άνακούφιση το ζεστό ποτό μας, κι' άκούγαμε πότε-πότε, σαν λιγότευτε το σφύριγμα του άνέμου άνάμεσα στα κλαδιά των άνετρων, τις σπαρακτικές κραυγές που μ'ας έρχόντουσαν απ' τ'α μακρινά διαμερίσματα των τρελλών και των μανιακών...

Ο γιατρός, αφού έβλεισε καλά τήν πόρτα, γιά να μ'ην άκούμε καθόλου τ'α πένθημα αυτά οδυρλίασματα και ταραξόμαστε, μ'ας έλεγε άργά και με ύφος σκεπτικό, άνάδοντας συγχρότως τήν τεραστία πλά του:

— Ο αλλόκοτος αυτός ψυχοπαθής, ο αριθμός 103, άνήκει σε μι'ά απ' τίς καλύτερες οικογένειες του Άδελφόν... Είνε, ή μάλλον ήταν, ο βαρώνος ντε Πρενιάξ, πολυγαπητός στην έπαρχία του, άνθρακος του κόσμου, θαυμάσιος γιά συντροφιά, μά και λιγάκι — άνεπαίσθητα σχεδόν — έγωιστής και ξεπασμένος...

... Μιά μέρα — θ'α ήταν τριαντάρης τότε — δέχτηκε τήν πρόσκληση κάποιου φίλου του απ' τ'ο Ζέρος, να πάη εκεί γιά λίγες μέρες, να του κινή συντροφιά και να επισκεφθή συγχρότως έναν παλιό πύργο, τον όποιο κληρονόμησε από κάποιον μακρινό συγγενή του...

... Ο πύργος αυτός, έρειπιο σωστό απ' τήν πολυκαρία, ήταν πασίγνωστος στα περίχωρα του Ζέρος γιά τούς παράξενους θρύλους που διηγούντο περί βρκοκόλαων και φαντασμάτων, τ'α όποια πλανόντουσαν τή νύχτα μέσα στα έρημα δωμάτια του, στους στενούς και σκοτισμένους διαδρόμους του και στα παμπάλαια χαλάσματα των επάλ'ξιών του...

... Ο βαρώνος ντε Πρενιάξ πήγε πραγματικώς στον πύργο εκείνο, όπου ήσαν καλεσμένοι κι' άλλοι κύριοι, κι' έμεινε άρκετάς έβδομάδες... Όλη τήν ήμέρα τήν περνούσαν με κινήγιά και με έξδρομές στα γύρω βουνά και διάση και τ'α βράδια ή μαζευόντουσαν στην τραπέζαρία κι' άκουγαν, μετά τ'ο φαγητό, διάφορες παλιές ιστορίες, ή έπλανώντο χάριν περιεργείας στ' άτελείωτα διαμερίσματα του πύργου... Προάγγων ο άκοδεσπότης Σάρλ Ζουρδάν,

νειόπαντρος κι' έλαφρόμυαλος λιγάκι, ώδηγούσε τούς καλεσμένους του στο στοιχειωμένο δωμάτιο του πύργου — μι' αϊθουσα λαμπρά έπιπλωμένη με έπιπλα παλιού ρυθμού — στο όποιο, καθώς έλεγε ο θρύλος, είχε γίνει κάποιος φόμος πρό 200 χρόνων...

... Ο τότε πυργοδεσπότης δηλαδή, ο σκληρός και ξηλιάρης μαρκήσιος Μονμπλύν, αφού σκότωσε με τ'ο ίδιο του τ'ο μαχαίρι άδικα τή νεαρή γυναίκα του, έπειδή τήν ύπομιαζόταν ότι ήταν έρωτευμένη με τον ύπασιπτή του, αυτοκτόνησε κατόιν απ' τή θλίψη του, μόλις άνακάλυψε τήν άθωότητά της. Άπό τότε — κάθε βράδυ — έρχόταν ή ψυχή του σαν φάντασμα άπαίσιο, μέσα στο καταραμένο αυτό δωμάτιο, και θρηνολούσε πένθημα τήν άδικοσκοτωμένην του γυναίκα...

— Κάθε βράδυ έρχεται αυτό τ'ο φάντασμα; ρώτησε άνατριχιασμένως απ' τήν τρομάρα του ο νεαρός Χάλλερ, μέλος κι' αυτός τής φιλοξενούμενης απ' τόν Ζουρδάν παρέας...

— Κάθε βράδυ, άπάντησε ξερά ο οικοδεσπότης...

— Φοβάσαι δηλαδή; ρώτησε κάπως έμπαικτικά ο έλαφρόμυαλος βαρώνος ντε Πρενιάξ, ο ταρινός τρελλός μας υπ' αριθμόν 103, τόν Ζουρδάν. Λοιπόν, φίλε μου, εγώ θ'α κοιμηθ'ω άπόψε στο δωμάτιο αυτό κι' αλλοίμονο σ'ο εκείνον που θ'α τολμήσει να πατήση τή νύχτα τ'ο πόδι του εκεί μέσα... Θα δεχτή άσπλαγνα στο κορμί του όλες τίς σφαίρες τού περιστρίφου μου... Άστε, είδοποιήστε σχετικά τούς ύπηρέτες σας, και σεις επίσης έχετε τ'ο νου σας... Μά... Ξέχασα να πώρω μαζί μου τ'ο πιστόλι μου... Έχετε κανένα εϊκαιο να μου δανείσετε;...

... Όλοι κυττάχτηκαν άναμεταξύ τους, άμίλητοι και τρομαγμένοι, και μόνον ο νεαρός Χάλλερ, ξαναβρίσκοντας πάλι τήν ψυχραιμία του, ειπε στον έλαφρόμυαλο βαρώνο:

— Εύχαριστώ σ'ας δίνω τ'ο δικό μου... Πάω μι'ά στιγμή στην κάμαρά μου να σ'ας τ'ο φέρω...

... Έφυγε και ξανάρθε σε λιγάκι, φέρνοντας τ'ο περιστρίφου του στον βαρώνο, ο όποιος, αφού βεβαιώθηκε ότι τ'α Ξξη φυσίγγια βρισκόντουσαν εν τ'αίσει μέσα στο μύλο τού περιστρίφου, καληνυχτίσει κατόιν τή συντροφιά, πήρε στο χέρι του ένα καντηλιέρο με κεριά άναμμένα και τράβηξε γιά ύπνο — μαύρον ύπνο! — στο στοιχειωμένο δωμάτιο τού πύργου.

... Περσμένα μεσάνυχτα πειά, ξεπλωμένος στο κρεβάτι του κι' άγρυπνος άκόμη, ο βαρώνος ντε Πρενιάξ, έχοντας από φόβο άναμμένο άκόμη πλάι του τ'ο μισολυμένο πειά κεριά, τέντωνε κάθε τόσο με άπεριγραπτή άγωνία τ'ο αυτί του, πασχίζοντας να συλλάβη και τούς πιο μακρινούς κι' άνάλαφρους θρυβούς, οι όποιοι άκούγοντόυσαθ δλονυχτίς απ' όλα τ'α σημεία τού έρειπωμένου απ' τήν πολυκαρία πύργου...

... Τ'α άνάλαφρα γλυστρήματα των άμέτρητων ποικιλιών, τ'ο στριγγιλιάρικα ροκανισματα των δοτιών τους στα μισοσάπια ξύλα, τ'ο αλλόκοτο γκρίνιασμα των νυχτεριδών και τ'ο κλάψιο τού άνέμου άνάμεσα στις χαρμαίδες των παραθύρων και στις καπνοδόχες τού πύργου, όλα αυτά έβρισκαν άμέσως πένθημα κι' άνατριχιαστικό αντίλαλο στην ταραγμένη ψυχή τού βαρώνου...

... Έξαφνα κάποιον τρίξιμο ή πλάσιο άκούστηκε στην πόρτα, ή όποια τώρα άνοιξε σιγά, καθώς στριφογύριζε στους σκοριασμένους μεντεσέδες της. Ο βαρώνος ντε Πρενιάξ τινάχτηκε με λαχτάρα όλόρθος, πηδώντας απ' τ'ο κρεβάτι του άλαφριασμένως, κι' άντίκρισε άμέσως στο λιγιστό και τρεμάμενο φως τού κεριού του ένα φάντασμα φοικιστικό...

... Ψηλό και λιπόσυρο τ'ο φάντασμα αυτό, με κεφάλι σκελετού, βηματίζε άνάλαφρα μέσα στο δωμάτιο, τυλιγμένο στο κατάλευκο σάβανο του και χειρονομώντας άπειλητικά πρός τόν Ξξάλλο βαρώνο. Έκείνος, παίρνοντας ένα στεγνό κουράγιο, ξεφάνισε με δυνατή σαν ούρλιασμα φωνή:

— Όποιος κι' άν είσαι, στάσου!... Άσε κατά μέρος τ' άστιά, γιατί, καθώς ξέρεις, τ'ο περιστρίφου μου είνε γεμάτο και θ'α τ'ο άδειάσω άμέσως στο κορμί σου...

... Μά τ'ο φάντασμα άμίλητο, έκανε δυό βήματα άκόμη. Τυφλός απ' τήν τρομάρα του τότε ο βαρώνος, προδοήσε δυό φορές κατ'αστήα τ'ο φάντασμα. Έκείνο όμως, άτάραχο κι' άπειλητικό, Ξξακούθη-

Τ'ο φάντασμα άμίλητο έκανε δυό βήματα άκόμη...

ΙΤΑΛΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΤΟΥ κ. ΚΩΣΤΑ ΚΑΙΡΟΦΥΛΛΑ

ΑΝΤΑ ΝΕΓΚΡΙ, Η ΜΟΥΣΑ ΤΩΝ ΤΑΠΕΙΝΩΝ

ΗΝ εποχή που στον φιλολογικό ορίζοντα της 'Ιταλίας μεσοραιοσαν άστρα πρώτου μεγέθους, σαν τον Κορνιούτι και τον νι' Αννοντίο, προβάλλε ξαφνικά μιιά άγνωστη ποιήτρια, ένα άσημαντο ως τη στιγμή εκείνη κορίτσι, ή 'Αντα Νέγκρι που με τον τόμο της «Μοιραία» προκάλεσε κατ'άλληλ. Από την ημέρα εκείνη, ή Νέγκρι, φτωχή δασκάλιτσα ενός χωριού της Λομβαρδίας, έπηρε πρωτεύουσα θεοί στους 'Ιταλούς ποιητές. Οι κριτικοί όλοι την ανακίρωσαν μεγάλη ποιήτρια και τ' όνομά της έγινε γνωστό και στα δύο ήμισφαίρια.

Ο δεύτερος τόμος των ποιημάτων της, που δημοσιεύθηκε λίγων καρδ άργότερα, με τον τίτλο «Καταγίδες», όχι μονάχα δέν λιγότερη την έκτίμησι των κριτικών, αλλά άπεναντίας τη μεγάλωσε. Γιατί κ' ό στίχος της ήταν δυνατώτερος κ' ή έμπνευσι από ρομαϊέα.

Δέν ήταν συνηθισμένος ό κόσμος νά διαβάζη ποιήματα σαν αυτό: "Όταν ή μανιασμένη καταγίδα μουγκρίζει κάτω από θολό ούρανο κί' ό Αίολος φουά δαμονομιένος σέ συναυλία με τον κεραυνό, θάβηλα στην όρηγ της καταγίδας, ανάμεσα στα βέλη τά χρυσά, να σέ κρατώ σφιγμένο στην καρδιά μου και να χαθώ μέσ' στ' άγνωστα μακρυσά. Στης γής και στ' ούρανού μέσ' στην (μυιά) θέλω μαζί μ' εσέ να σηκωθώ και της καρδιάς την πάλη — που δέν (έξρει) κανείς ούτε μαντεύει — να σου πώ, τρελλός τριγύρω να μουγκρίζει άγέρας, βροντές, σκοτάδι, κοσμογαλασία... κί' έγω γάχω άκουμήσει τό κεφάλι άπαντα στη δική σου την καρδιά..."

Κατά την εποχή εκείνη άρχισε να έπιωρατή ό θεωρητικός σοσιαλισμός και νά βασιλεύη ένα άνευμαι κοινωνικής ισότητος και άνημώσεως των ταπεινών και περιφρονημένων, 'Η 'Αντα Νέγκρι λοιπόν ανέλαβε να φάλλη τά κοινωνικά συντόμιατα, ανάμεσα στα όποια βρίσκονται κάποτε άληθινά διαμά τα ψυχικής καλωσύνης.

Τόσο λυρισμό και δύναμι διατιπέσεως δέν περίμενε ποτέ κανείς από μιιά γυναίκα. Μέσα στα ποιήματά της δέν ύπρχε τίποτε τό συμβατικό, τό επιφανειακό, τό φρεϊτικό. Χωρίς λυρικές άποστοφές, χωρίς ύστερικές φωνές, ή ποιήτρια έγίνωναν τις κοινωνικές πληγές κ' έδειχνε ώλόγυμνο τον πόνο των δάγκωνε τά κορμιά των παριών της σύγχρονης κοινωνίας.

Τά θέματα των ποιημάτων της εινε παρμένα όλα από την ταπεινή ζωή των βιοκαλαιστών, ή εικόνες της παρουσιάζουν τό καλίβι της χήρας που δέν χεχ τα μέσα νά θρέψη τά όρφανά της, και τό δειμάτι μέσα στο όποιο ένα κορίτσι φθισικό περιμένει άργό τον θάνατο τον λιτωρατή:

Δόσυχη χήρα, που άποκάτω στέκει στην καπινομένη στέγη του σπιτιού σου και πάντα ράφεις κί' ηούαία δέν έχεις οιάμ στην κλίνη του άρροστού παιδιού σου, που φανερώνει τον παλή σου πόνο μέσ' στο χλωμό τό πρόσωπό σου άκόμο, κί' έχεις τόση τιμή και δυστυχία, παθώ να σέ φιλήσω μέσ' στο στόμα. Στην άκρη του παραθύριού σου θλέπω γεράνι όλοκόκκινο νά θάλλη. 'Η μοίρα σέ βασάνισε... και όμως ένώ έκλαφες πολύ, έλπίζεις πάλι. Την άρετή που συγκαρεί από μέσα ζητώ νά μάθω με γυρτό καρδιά, σο πού τά μίση τ' άσπονδα δέν έξρεις, εύλόγησέ με, ω άθάνατη, ω μεγάλη!

'Ετσι ή Νέγκρι γίνεται ή άδελφή των παωχών, των περιφρονημένων, εκείνων που ή ζωή δέν εινε τίποτε άλλο παρά φαρμάκια κί' απογοητεύσεις. Και μαζί με τά συντόμιατα αυτά της ζωής, ή ποιήτρια επαναστατεί κατά της άνασθησίας, κατά του έγώισμού εκείνων που άρίνουν έγκαταλειμμένα τά συντόμια της κοινωνικής τρικυμίας. Και γυρνεϊ νά σηκωθή ψηλά από τό βούρκο του κόσμου, πάνω στην άπειρη γαλήνη του βουνού, όπου δέν φτάνει τό μέος των ανθρώπων:

Ψηλά στα κορφοβούνια σήκωσε με. Πάρε με εκεί ψηλά γιά νά μπορέσω όπου λαμποκοπά σκληρό τό χιόνι, στ' άγέρι του βουκού νά σ' άγαπήσω και σιχίζοντας του όρίζοντα τά πλάτη κί' ανάμεσα σέ κυκλωμένες και πεύκα με χόδια και φίλα νά σέ μεθύσω... Λιμνάζει στην καρδιά μου διήχλη (μυήρ) όπου δέν έχει λάσπη ό δρόμος, όπου δέν φτάνει ή μοιπή φωνή του κόσμου και όπου θά νιώσω να βεραινή επάνω στους ώμους μου λιγώτερο ό σιαυρός (μου). "Ω! σήκω με ψηλά νά σ' άγαπήσω μέσ' στ' ούρανού την άπειρη γαλήνη."

'Η ποιήσι της 'Αντα Νέγκρι βγαίνει μέσα από την ψυχή. Τίποτε τό συμβατικό δέν ύπάρχει σ' αυτή, όλα εινε μιιά άλήθεια, γιατί ή ποιήσι της εινε ή ίδια ζωή της.

Στή μικρή πόλη Λόντι, μαζί με τη γρηά μητέρα της, ή δασκάλιτσα 'Αντα Νέγκρι μαράζιαζε ως τό 1894. Την ημέρα την περνούσε ανάμεσα στις μαθητρίες της του σχολείου και τό βράδυ, κάτω από τη λάμπρα έγγραφε τά ποιήματά της. 'Εκει, στο Λόντι, ή Νέγκρι είχε γνωρίσει όλος τις δυστυχίες που ζωγραφίζει στα τραγούδια της. Με τον γλιόστρο μισό της έπρεπε νά ζή αυτή κ' ή μητέρα της. Καμιά χαρά δέν της χαμογέλουσε ποτέ.

Οι δύο πρώτοι τόμοι της περιγράφουν την άχαρη αυτή ζωή της και φυσικά δέν μπορούσαν ποτέ νά εινε άπαισιόδοξοι και τά τραγούδια της παρεμένα. Εινε ή ιστορία μιάς νεότητος χωρίς χαρά. Κί' αυτό άποτελεί τό μυστικό της επιτυχίας της:

Φτωχή, που μ' δλη τη βροχή κόμη γυρίζεις κί' απ' όλους ζητιανείας και με ματιά περιλιπη, κλαμμένη, λίγο φουιά γυρνεϊς, κί' οι δυο άδελφια εμιαστε, φτωχή ζητιάνη ταίρι στη δυστυχία, ή Μοίρα ή σκληροκαρδή μιας σέρνει στην ίδιον άγώνα. Μονάχα εσέ, που ή πείνα σέ θερίζει δείχνεις τό πάθος τό κρομμένο, ένώ τά δάκρυα και τους πόθους έγώ πνίγω κί' απ' έρωτα πεθαίνω!

Αυτή εινε ή εικόνα της νέας δασκάλας που φυλακισμένη στο χωριό ζή χωρίς κανένα ευχάριστο συναίσθημα, σκυθρωπή, έρημη, απογοητευμένη στα δέκα όχτώ της χρόνια. Και ψάλλει την άνοιξι με πόνο:

'Ερωτα, πώς σ' αισθανόμαι βαθεία μου στ' 'Απρίλη την πνοή νά ζωντανεύει και στα γλυκά της αύρας τά φιλάκια παινιόδια με τά γιούλια νά γυρνεϊς στην άπειρη ευωδία. Σάν μοιακή πνοή παρθένος αύρας βίνεις ζωή στα τρυφερά λουλούδια, σαν άγγελος γοργοπέτα και ψάλλεις μαζί με τους κορδαλοούς τραγουδία, χώνοντας φώς στην πλάσι. "Ω 'Ερωτα, ω 'Ερωτα! σ' άκούω στ' 'Απρίλη την πνοή γοργά νά θάλλης, με ρόδων μυρωδιές και μ' άγέρακι την πλάσι νά γεμίζει σαν προβάλλης, ένώ ή καρδιά μου σούνει."

Πώς όμως θά μπορούσε ό 'Ερωτας νά πάη νά βρη τη Νέγκρι στο σχολείο, στη μοναξιά του Λόντι; 'Αλλ' αν δέν έπηρε ό 'Ερωτας, πήγε όμως ή Δόξα. Μόλις βγήκε ό πρώτος τόμος των ποιημάτων της, από τό γειτονικό Μιλάνο έπρεπε δημοσιογράφοι για νά την ίδουν, νά πάρουν μαζί της συνεντεύξεις και νά δημοσιεύσουν την εικόνα της και τη βιογραφία της. 'Η δασκάλιτσα είχε γίνει πια διάσημη. Χιλιάδες τόμοι πουλιόντουσαν από τά ποιήματά της. 'Ο δεύτερος τόμος της μεγάλωσε ακόμα περισσότερο τη φήμη της. Τότε πια ή Νέγκρι άφησε τό σχολείο και πήγε στο Μιλάνο. 'Ηταν κια ή μεγαλύτερη ποιήτρια της Εύρώπης της εποχής εκείνης.

Και τότε ήλθε και ό 'Ερωτας, που τόσο άναζητούσε στα ποιήματά της. 'Ενας πλουσιώτατος βιομήχανος την άγάτησε, την έθαύμασε και την έκανε γυναίκα του. 'Η 'Αντα Νέγκρι άπόκτησε την άνάπαυσι, τον πλούτο, την ψυχική γαλήνη. 'Αλλ' αυτά την έζημισαν ως ποιήτρια. Γιατί οι τόμοι που βγήκαν έπειτα από τό γάμο της, δέν μοιάζαν διάλο με τους δυο πρώτους. 'Η εύτυχία εσκότωσε την έμπνευσι. Στο πλούσιο παλατιό της, μέσα στα βελούδα και την ευμάθεια, ή Μούσα δέν βρήκε πια κατοικία. Οι στίχοι της έχουν πια τη σφραγίδα του συμβατικού, γιατί ή Νέγκρι είχε πάψει νά εινε ή συγγραφέας και ή ήρωϊς συγχρόνως των τραγουδιών της.

'Η εύτυχία δέν βοήθησε τη Μούσα και μόνο μερικά κοινωνικώς περιεχομένου ποιήματά της μπορούν νά ξεχωρίσουν από τά τελευταία της έργα. 'Η Νέγκρι έγγραφε και άρετικά πεύα και γράφει άκόμη και σήμερα, γρηά πια και κουρασμένη. 'Η 'Αντα Νέγκρι έμεινε στην Ιταλική φιλολογία γιά τους δυο πρώτους τόμους της.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΙΡΟΦΥΛΛΑΣ